

3

ලෝකයේ ආර්ථික කටයුතු

ලෝකයේ ප්‍රධාන ආර්ථික කටයුත්තක් වන කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පරිච්ඡේදයේ අරමුණ වේ. මේ යටතේ ධාන්‍ය වගාව, වතු කෘෂිකර්මය ව්‍යාපාරික කිරීමට පාලනය සම්බන්ධව අධ්‍යයනය කිරීම සිදුවේ.

මිනිසා සිය දැනුම හා කුසලතා උපයෝගී කරගෙන ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් විවිධ ආර්ථික කටයුතුවල නිරත වේ. භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය, බෙදා හැරීම හා වෙළඳාම ආශ්‍රිත ව ලෝකයේ ආර්ථික කටයුතුවල විවිධ රටාවන් දක්නට ලැබේ.

ලෝකයේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකිය. ඒවා නම් කෘෂිකර්මාන්තය හා කර්මාන්ත වශයෙනි.

කෘෂිකර්මාන්තයට බෝග වගාව හා සත්ත්ව පාලනය යන අංශ දෙක ම ඇතුළත් වේ. ලෝකයේ කෘෂිකර්මය පිළිබඳ ඉතා දිගු ඉතිහාසයක් ඇත. කාබන් 14 පරීක්ෂණවලින් අනාවරණය වී ඇති කරුණුවලට අනුව ක්‍රි: පූ: 7000 තරම් පැරණි කාලයේ පවා මෙක්සිකෝවේ හා මැදපෙරදිග කෘෂිකර්මාන්තය පැවතී ඇත. සියළු ආර්ථික කටයුතු අතරින් කෘෂිකර්මාන්තය මිනිසාගේ ප්‍රධාන ජීවන මාර්ගයක් වී ඇත. ඉන්දුනිම්න හා නයිල් නිම්න ශිෂ්ටාචාරය ආදී ඉපැරණි ශිෂ්ටාචාරවල ද කෘෂිකර්මාන්තයට වැදගත් තැනක් ලැබී තිබුණි. මේ නිසා කෘෂි කර්මාන්තය ලෝකයේ වැදගත් ආර්ථික ක්‍රමයකි.

කෘෂිකර්මාන්තයේ වැදගත්කම අතීතයේ සිට පැවති බව බුදුන්වහන්සේගේ දේශනාවලින් ද පැහැදිලි වේ. උන්වහන්සේ කසිභාරද්වාජ සූත්‍රයෙන් ඒ බව මනාව විග්‍රහ කර ඇත. කසිභාරද්වාජ බමුණා අරඹයා දේශනා කළ මේ සූත්‍රයේදී ඔහුට ධර්මය අවබෝධ කර වීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ කෘෂිකාර්මික උපකරණ උපමා ලෙස යොදගත් සේක.

- සඳධා බීජං තපො වුට්ඨි - පඤ්ඤා මෙ යුග නඛගලං
- හිරි ඊසා මනො යොත්තං - සති මේ ඵාල පාවනං

මෙහිදී උන්වහන්සේ ශ්‍රද්ධාව බීජ වන බවත් තපස වර්ෂාව වන බවත් ප්‍රඥාව වියගහ හා නඟුල වන බවත් ලැජ්ජාව නඟුල් හිස වන බවත් සිත යොත වන බවත් ස්මෘතිය සිවැල හා කෙටිට වන බවත් බමුණාට දේශනා කළ සේක. වී වගාවට අවශ්‍ය උපකරණ මෙහිදී උපමා ලෙස උන්වහන්සේ යොද ගත් බව පැහැදිලිය. මීට අමතරව ව්‍යග්ගපජ්ජ සූත්‍රයේ දැහැමි වෙළඳාම ගැන වදාරණ තථාගතයන් වහන්සේ කෘෂිකර්මාන්තයට මුල්තැනක් ලබා දී ඇත. එහිදී කෘෂි කර්මාන්තය යටතේ සත්ත්ව පාලනය (ගව පට්ටි පාලනය) ගැන දීර්ඝ විස්තරයක් ඉදිරිපත් කළ සේක. එමෙන්ම තවත් අවස්ථා ගණනාවකදී කෘෂිකර්මය ගැනත් සත්ත්ව පාලනය ගැනත් කෘෂිකර්මික උපකරණ ගැනත් කෘෂිකාර්මික ක්‍රමශිල්ප ගැනත් බුද්ධ දේශනාවල සඳහන් කොට ඇත.

කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා භූමිය යොදා ගැනීම කෘෂිකාර්මික භූමි පරිභෝගය (Agricultural land utilization) ලෙස හැඳින්වේ. කෘෂිකාර්මික භූමි පරිභෝගයේ ප්‍රධානම ලක්ෂණය වන්නේ ව්‍යාපාරික හා පාරිභෝගික වශයෙන් ප්‍රධාන කොටස් දෙකකින් සමන්විත වීම යි. මෙම කොටස් දෙකට අයත් භූමි පරිභෝගය සඳහා භාවිත කරන ප්‍රධාන ධාන්‍ය වර්ග වන (නිදසුන්: වී, තිරිඟු) වතු වගාව (තේ, රබර්) හා කිරිපට්ටි පාලනය පිළිබඳව මෙම පරිච්ඡේදයේ දී විස්තර කරනු ලැබේ.

අතීතයේ සිට වර්තමානය දක්වා කෘෂිකාර්මාන්තයේ විවිධ වෙනස්කම් සිදු වී ඇතත් එහි වටිනාකම අඩු වී නොමැත. මේ අනුව කෘෂිකර්මාන්තය ලෝකයේ වැදගත් ආර්ථික ක්‍රමයක් බවට පත්ව ඇත. මේ සඳහා බලපාන කරුණු රැසක් පවතී.

- ලෝකයේ වැඩි ම බිම් ප්‍රමාණයක් කෘෂිකාර්මාන්තය සඳහා යොදා ගෙන තිබීම.
- ලෝකයේ සෑම ජන කොටසක් ම සෘජුව හෝ වක්‍රව කෘෂිකර්මාන්තයේ නියුක්ත වී සිටීම.
- ලෝකයේ බහුතර ජන සංඛ්‍යාවක් කෘෂි අංශයේ රැකියාවල නිරත වී සිටීම.
- කෘෂිකර්මාන්තය වෙනුවට ආදේශ කළ හැකි වෙනත් ආර්ථික කටයුත්තක් නොමැති වීම.
- කාර්මික ක්ෂේත්‍රයට අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය සපයා දීම.
- වෙළඳාමේ දී කෘෂි නිෂ්පාදන වැදගත් තැනක් ගැනීම.
- රටින් රටට ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට කෘෂිකර්මාන්තයේ වෙනස්කම් දක්නට තිබීම.
- සාම්ප්‍රදායික ක්‍රම හා නූතන ක්‍රම යනුවෙන් කෘෂිකර්මාන්තයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ දෙකක් පැවතීම.

ක්‍රියාකාරකම්

01. කෘෂිකර්මාන්තයේ වැදගත්කම පැහැදිලි කරන්න.
02. කෘෂි බෝග ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන දහයක් ඇතුළත් ලේඛනයක් සකස් කරන්න.

ලෝකයේ වී වගාව

3.1 රූපය : වී වගා භූමියක්

ලෝකයේ වී වගා කරන ප්‍රධාන ප්‍රදේශය ආසියා මහාද්වීපය යි. ආසියාතික ජනතාවගේ ප්‍රධාන ආහාරය වන බත් සපයන්නේ වී බෝගය මගිනි. ආසියාවේ නිපදවන වී එම කලාපයේ ම පරිභෝජනය කිරීම විශේෂ ලක්ෂණයකි. ලෝක ජනගහනයෙන් අඩකට වැඩියෙන් සහල් පරිභෝජනය කරන අතර

ඇතැම් ආසියාතික රටවල් ද වර්තමානය වන විට ව්‍යාපාරික මට්ටමින් වී වගාකරනු දැකිය හැකිය. ලෝකයේ වී වගා කරන ප්‍රධාන ප්‍රදේශ දෙකක් හඳුනාගත හැකිය. එනම් ආසියාවේ වී වගාකරන ප්‍රදේශ හා ආසියාවෙන් බැහැර වී වගා කරන ප්‍රදේශ වශයෙනි.

වී වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක

වී වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකට වෙන් කළ හැකිය. ඒවා නම්,

01. භෞතික සාධක
02. මානව සාධක

භෞතික සාධක

වී වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන භෞතික සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- 1600mm - 2000mm පමණ වර්ෂාව
- 21°C - 27°C ප්‍රමාණයක උෂ්ණත්වය
- මැටි මිශ්‍ර දියලු පස
- තැනිතලා ප්‍රදේශ
- ජලය හිඟ නොවන තෙක් දේශගුණයක් සහිත කඳුකර බෑවුම් ප්‍රදේශ
- කරල් පැසෙන කාලයට දීප්තිමත් සූර්යයා ලෝකයක් පැවතීම

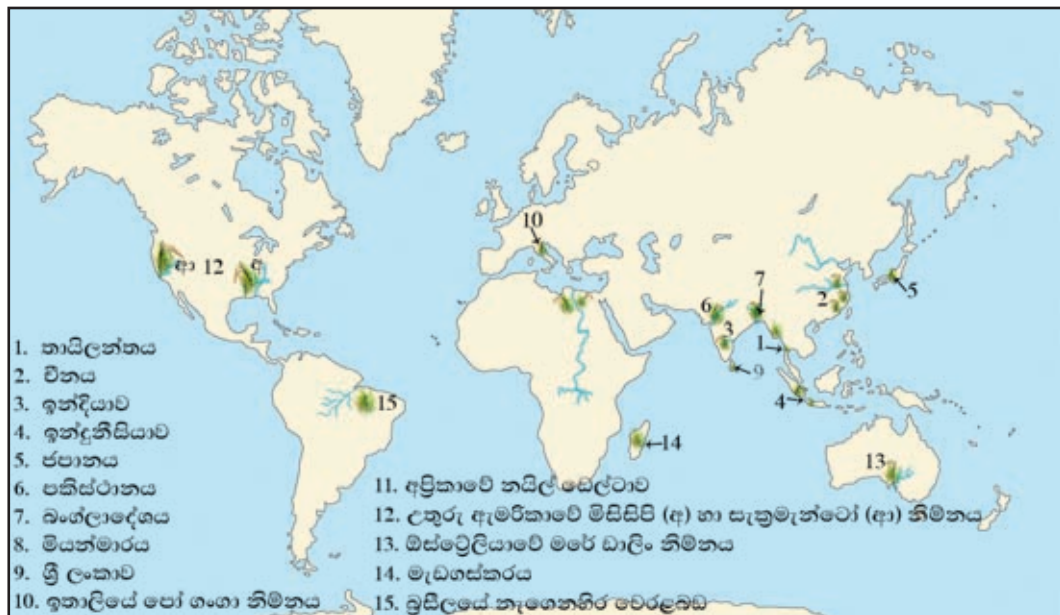
මානව සාධක

වී වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන මානව සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- ශ්‍රමය
- ප්‍රාග්ධනය
- වෙළඳපොල
- ප්‍රවාහනය
- විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික දියුණුව
- යන්ත්‍ර භාවිතය

ලෝකයේ වී වගා කරන ප්‍රදේශ

ආසියානු ප්‍රදේශයේ වී වගා කරන ප්‍රදේශ (ප්‍රධාන රටවල්)	• චීනය	ආසියානු ප්‍රදේශයෙන් පිටත වී වගා කරන ප්‍රදේශ	• අප්‍රිකාවේ නයිල් ඩෙල්ටාව
	• ඉන්දියාව		• උතුරු ඇමරිකාවේ මිසිසිපි හා සැක්‍රමන්ටෝ නිම්නය
	• ජපානය		• ඉතාලියේ පෝ ගංගා නිම්නය
	• පකිස්ථානය		• ඕස්ට්‍රේලියාවේ මරේඩාලිං නිම්නය
	• ඉන්දුනීසියාව		• මැඩගස්කරය
	• තායිලන්තය		• බ්‍රසීලයේ නැගෙනහිර වෙරළ
	• බංගලාදේශය		
	• ශ්‍රී ලංකාව		
	• මියන්මාරය		
	• දකුණු කොරියාව		
• පිලිපීනය			

3.1 සිතියම : ලෝකයේ වී වගා කරන ප්‍රදේශ

ලෝකයේ වී වගා කරන රටවල වර්ෂා ජලයෙන් මෙන් ම වාරි ජල සම්පාදනය මගින් ද වී වගා කරනු ලැබේ. කඳුකර බිම්වල ද හෙල්මළු ක්‍රමයට (Terrace farming) වී වගා කරනු ලැබේ. හෙල්මළු ක්‍රමයට වී වගා කර ඇති කඳුකර බිමක් 3.2 රූපය මගින් දැක්වේ.

3.2 රූපය : හෙල්මළු වගාව

ලෝකයේ වී වගාව ආශ්‍රිත විශේෂ ලක්ෂණ

ලෝකයේ වී වගා කරන රටාව ආශ්‍රිත විශේෂ ලක්ෂණ රාශියක් දැකිය හැකි ය. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- කුඩා බිම්වල වී වගාකිරීම
- ව්‍යාපාරික මට්ටමින් විශාල බිම්වල ද ලොව ඇතැම් රටවල් වී වගා කිරීම
- චීනය, ඉන්දියාව, පාකිස්ථානය, වියට්නාමය හා තායිලන්තය වැනි රටවල් වෙළඳාම මුල්කරගෙන වගා කිරීම
- ජාන තාක්ෂණය (Genetechnology) උපයෝගී කරගෙන කෙටිකාලීන අස්වැන්න ලබාදෙන හා විවිධ රෝගවලට ඔරොත්තු දෙන බීජ වර්ග භාවිත කිරීම
- ආසියාවෙන් පිටත කෙරෙන වී වගාව සඳහා විශාල වශයෙන් යන්ත්‍ර සුත්‍ර භාවිත කරන අතර මෑත කාලීනව ආසියාවේ ද යන්ත්‍ර සුත්‍ර භාවිතයට ගැනීම
- ආසියාවේ බොහෝ රටවල ශ්‍රම සුක්ෂම වගාවක් (Labour intensive cultivation) වීම.
- වර්තමානයේ බොහෝ රටවල් ඓතිහාසික පොහොර (Organic fertilizer) භාවිතය පිළිබඳ උනන්දුව වැඩිවීම (උදා : ශ්‍රී ලංකාව)
- සහල් ආශ්‍රිත විවිධ නිෂ්පාදන සැකසීම හා ඇසිරීම සඳහා නව ශිල්ප ක්‍රම භාවිතය.

නිදසුන් : බිස්කට්, සහල් පිටි, පාන් ආදිය නිෂ්පාදනය

- විශේෂ ගුණාංගවලින් යුත් සහල් නිෂ්පාදනය කිරීම

නිදසුන් : රත් සහල්,
සාම්ප්‍රදායික වී වර්ග

- ආසියාවෙන් පිටත සිදුවන වී වගාව ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමට සම්බන්ධ වීම
- විවිධ වගා ක්‍රම භාවිතය

නිදසුන් : පැලසිටුවීම, වැපිරීම
වෙනුවට නව ක්‍රම භාවිත කිරීම

3.3 රූපය : වී වගාවේ දී නවීන යන්ත්‍ර සූත්‍ර භාවිතය

ලෝකයේ වී වගාව ආශ්‍රිත ගැටලු

ලෝකයේ වී වගාව ආශ්‍රිත ගැටළු රාශියකි. ඒවා අතරින් ප්‍රධාන ගැටලු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- ගොවිපළ කුඩාවීම
පාරම්පරික ඉඩම් භුක්තිය අනුව ගොවිපළ කැබලි වීම.
- පොහොර කෘෂිකාරක ට්‍රැක්ටර් කුලිය ශ්‍රමය ආදිය සඳහා අධික මිලක් ගෙවීමට සිදුවීම (යෙදවුම් මිල දිගින් දිගටම ඉහළ යෑම).
- වගාවේ හිඟ වීම නිසා අලුත් බිම් අස්වැද්දා ගැනීම සඳහා විශාල ආයෝජනයක් කිරීමට සිදුවීම.
- ජනගහනය වැඩිවන වේගයට වඩා අඩු වේගයකින් අස්වැන්න වැඩි වන නිසා නිෂ්පාදනයේ අතිරික්තයක් ඇති නොවීම
- බොහෝ ගොවීන් නවීකරණයට වැඩි උනන්දුවක් නොදැක්වීම
- දරිද්‍රතාව හා ප්‍රාග්ධන හිඟය
- ස්වාභාවික උවදුරු : නියඟ, ජලගැලීම්, වන සතුන්
- වර්තමාන තරුණ පරපුර වී වගාව සඳහා මැලිකමක් දැක්වීම

ලෝකයේ වී වගාව ආශ්‍රිත ගැටලුවලට විසඳුම්

ලෝකයේ වී වගාව ආශ්‍රිතව පැන නැගී ඇති ගැටලුවලට යොදා ඇති විසඳුම් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- නව බීජ වර්ග හඳුන්වා දීම හා පර්යේෂණ සිදු කිරීම
- වගා රක්ෂණය කිරීම
- ගිවිසුම් හා සංවිධාන ඇති කිරීම
- ණය සහනාධාර සැපයීම
- ගොවි ජනතාව දැනුවත් කිරීම හා පුහුණු කිරීම
- තරුණ පරපුර වී වගාව සඳහා නැඹුරු කිරීමට කටයුතු කිරීම

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝකයේ වී වගාකරන ප්‍රදේශ හා රටවල් ලෝක ආකෘති සිතියමක ලකුණු කර නම්කරන්න.
02. ලෝකයේ වී වගාවේ ව්‍යාප්තිය තීරණය වීම කෙරෙහි බලපාන සාධක පැහැදිලි කරන්න.
03. වී වගාව සඳහා නවීන තාක්ෂණය යොදා ගැනීම යන මැයෙන් රචනයක් ලියන්න.
04. සහල් ආශ්‍රිත විවිධ නිෂ්පාදන අටක් ඇතුළත් ලේඛනයක් සකස් කරන්න.

ලෝකයේ තිරිඟු වගාව

සෞම්‍ය කලාපීය හෝගයක් වන තිරිඟු එම කලාපයේ රටවල් කිහිපයක වගා කරනු ලැබේ. ලොව වැඩි වශයෙන් නිෂ්පාදනය හා පරිභෝජනය කරන ධාන්‍ය වර්ගයකි තිරිඟු. ලොව බහුතර ජනතාවක් තිරිඟු ප්‍රධාන ආහාරය ලෙස භාවිත කරයි. ලෝක වෙළඳපොළට පිවිසෙන ප්‍රධාන ධාන්‍ය වර්ගය වන්නේ තිරිඟු ය. අනෙකුත් ධාන්‍ය වර්ගවලට වඩා සමබර ප්‍රෝටීන් වැඩි ප්‍රමාණයක් තිරිඟුවල අඩංගු වේ. තිරිඟු විවිධාකාරයෙන් සකස් කර මිනිස් පරිභෝජනය සඳහා භාවිත කරන අතර අතුරු ඵල සත්ත්ව ආහාර සඳහා ද භාවිත කරයි. තිරිඟු වගා බිම් මහා පරිමාණ වන අතර ඒ සඳහා යන්ත්‍රෝපකරණ විශාල වශයෙන් භාවිත කරයි. එබැවින් මෙය ප්‍රාග්ධන සුක්ෂම වගා ක්‍රමයක් ලෙස හඳුන්වයි.

ලෝකයේ තිරිඟු වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක

තිරිඟු වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකි.

- 01. භෞතික සාධක
- 02. මානව සාධක

3.4 රූපය : තිරිඟු

භෞතික සාධක

තිරිඟු වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන භෞතික සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත සාධක ප්‍රධාන වේ.

- 375මි. මි. - 875 මි. මි. වර්ෂාපතනය
- 13⁰C -21⁰C උෂ්ණත්වය
- වර්තෝසම් පස (chernozem soil)
- තැනිතලා භූමිය
- අස්වැන්න නෙලන කාලයට පැහැදිලි සූර්යයාලෝකය සහිත වියළි බව

මානව සාධක

තිරිඟු වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන මානව සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත සාධක ප්‍රධාන වේ.

- ප්‍රාග්ධනය
- තාක්ෂණික ඥානය
- වෙළඳපොළ
- ප්‍රවාහනය

ලෝකයේ තිරිඟු වගාකරන ප්‍රධාන රටවල්

01. චීනය	02. ඉන්දියාව
03. රුසියාව	04. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය
05. ප්‍රංශය	06. කැනඩාව
07. පකිස්ථානය	08. ඕස්ට්‍රේලියාව
09. ආජන්ටිනාව	10. තුර්කිය

3.2 සිතියම ලෝකයේ තිරිඟු වගාකරන ප්‍රදේශ

- වීනස, ඉන්දියාව, රුසියාව හා ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය ලෝකයේ තිරිඟු නිෂ්පාදනය කරන ප්‍රධාන රටවල් වේ.
- ලෝකයේ තිරිඟු වගා කරන රටවලින් කැනඩාව ආර්ජන්ටිනාව, ඕස්ට්‍රේලියාව හා ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය යන රටවල් තිරිඟු අපනයනය කරයි. බටහිර යුරෝපය, චීනය, ඉන්දියාව, රුසියාව යන රටවල් නිෂ්පාදිත තිරිඟු දේශීය පරිභෝජනය සඳහා යොදාගනී.

ලෝකයේ තිරිඟු වගාව ආශ්‍රිත ලක්ෂණ

ලෝකයේ තිරිඟු වගාව ආශ්‍රිත ලක්ෂණ රැසක් වර්තමානයේ දක්නට ලැබේ. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- වගා බිම් විශාල වීම හා ඒක බෝග වගාවක් (Monoculture) ලෙස පැවතීම
- ඒක පුද්ගල අස්වනු ප්‍රමාණය වැඩිවීම
- මහා පරිමාණ වශයෙන් යාන්ත්‍රීකරණයවීම
- නිෂ්පාදනය වැඩි කර ගැනීම සඳහා දියුණු තාක්ෂණික ශිල්ප ක්‍රම භාවිතය.
උදා : ජානතාක්ෂණය, ජල සම්පාදන ක්‍රම, පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම
- වැඩි එලදාවක් ලබාදෙන බීජ වර්ග භාවිතය.
- ලොව පුරා පැතුරුණු විශාල, වෙළඳපොලක් පැවතීම

- තිරිඟු ආහාර විවිධාංගීකරණය වීම
- තිරිඟු ගබඩා කිරීම හා වෙළඳාම සම්බන්ධ නව ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කිරීම

උදා : නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීම

සංවිධාන පිහිටුවා ගැනීම

ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීම

ලෝකයේ තිරිඟු වගාව ආශ්‍රිත ගැටලු

ලෝකයේ තිරිඟු වගාව ආශ්‍රිත ගැටලු රැසක් හඳුනාගත හැකිය. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ගැටලු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- ස්වාභාවික උවදුරු (නිදසුන් : නියඟ/ කෘමි උවදුරු)
- යෙදවුම් මිල ඉහළ යෑම
- ප්‍රවාහන වියදම් ඉහළ යෑම
- ආදේශනවලින් ඇතිවන තරගය
- වෙළඳාම සම්බන්ධ ගැටලු

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝකයේ තිරිඟු වගාකරන රටවල් ලෝක ආකෘති සිතියමක ලකුණු කර නම්කරන්න.
02. ලෝක වෙළඳපොළේ තිරිඟු ප්‍රධාන හෝගයක් ලෙස වැදගත් වීමට හේතු පැහැදිලි කරන්න.
03. ලෝකයේ තිරිඟු ආහාරයක් ලෙස ජනප්‍රිය වීමට හේතු පැහැදිලි කරන්න.
04. තිරිඟු ආශ්‍රිත ව නිෂ්පාදනය කරනු ලබන ආහාර ද්‍රව්‍ය 10ක් ඇතුළත් ලේඛනයක් පිළියෙළ කරන්න.
05. තිරිඟු වගාව හා වී වගාව අතර ඇති සමාන හා අසමාන ලක්ෂණ වගු ගත කරන්න.

ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරීමේ පාලනය

අතීතයේ සිට පැවත එන කෘෂිකර්මාන්තයේ අංගයක් ලෙස සත්ත්ව පාලනය හැඳින්විය හැකි ය. මිනිසාගේ ආහාර පාන වර්ග, කර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය, ලබා ගැනීමට සත්ත්ව පාලනය වැදගත් වේ. එබැවින් ඉතා සංවිධානාත්මකව හා ක්‍රමානුකූල ව ලෝකයේ බොහෝ රටවල් සත්ත්ව පාලනය කරගෙන යනු ලැබේ.

සත්ත්ව පාලනය යටතේ විවිධ සතුන් ඇති කරනු ලැබේ. එම සතුන් මගින් විවිධ ප්‍රයෝජන ලබා ගනී. සත්ත්ව පාලන කටයුතු අතරින් ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනයට (Commercial dairy farming) විශේෂ තැනක් හිමි වේ.

3.5 රූපය : සත්ව පාලනය

ලෝක ජනතාවට ප්‍රෝටීන් සපයන ප්‍රධාන ආහාරයක් ලෙස කිරි ආහාර හැඳින්විය හැකිය. දියර කිරි හා සකස් කරන ලද කිරි ආශ්‍රිත විවිධ නිෂ්පාදන අදවන විට ලෝක වෙළඳපොළට පිවිසෙයි. ලෝකයේ ව්‍යාපාරික මට්ටමින් කිරිපට්ටි පාලනය කරන රටවල් කිරි ආශ්‍රිත විවිධ නිෂ්පාදන ලෝක වෙළඳපොළට ඉදිරිපත් කරයි.

3.6 රූපය : කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන

ලෝකයේ කිරි පට්ටි පාලනය ව්‍යාප්ත වීම කෙරෙහි බලපාන සාධක

ලෝකයේ කිරිපට්ටි පාලනය ව්‍යාප්ත වීම කෙරෙහි සාධක රැසක් බලපායි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- ස්වාභාවික තෘණ බිම්වල ව්‍යාප්තිය
- සෞම්‍ය දේශගුණයක් පැවතීම
- ජල පහසුව
- පුහුණු ශ්‍රමය
- නව තාක්ෂණය
- වෙළඳපොළ
- ප්‍රාග්ධනය

ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනය කෙරෙන රටවල්

01. ඉන්දියාව	09. ආජන්ටිනාව
02. බ්‍රසීලය	10. ඩෙන්මාර්කය
03. චීනය	11. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය
04. ඕස්ට්‍රේලියාව	12. නෙදර්ලන්තය
05. නවසීලන්තය	13. ස්විස්ටර්ලන්තය
06. මෙක්සිකෝව	
07. රුසියාව	
08. පකිස්ථානය	

3.3 සිතියම : ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනය කෙරෙන රටවල්

කිරිපට්ටි පාලනයේ විශේෂ ලක්ෂණ

කිරිපට්ටි පාලනයේ විශේෂ ලක්ෂණ රාශියක් දක්නට ලැබේ. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- කිරි ආශ්‍රිත වෙළඳපොළ සංවර්ධිත රටවල් විසින් පාලනය කිරීම
- සංවර්ධිත රටවල් කිරිපට්ටි පාලනයේ සියලු අංශවල ප්‍රමුඛත්වය ලබා ගෙන සිටීම
- දියර කිරි, පිටිකිරි, කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන සඳහා වෙළඳපොළ පුළුල්වීම
- විස්, බටර්, යෝගට් වැනි කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන පරිභෝජනය වැඩිවීම
- කිරි ලබා ගැනීම, ගබඩා කිරීම, ප්‍රවාහනය හා ලබා ගන්නා කිරි ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමට නව දියුණු තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිත කිරීම
- නිදසුන් : දෙනුන්ට හෝමෝන එන්නත් කිරීම, ජානතාක්ෂණය භාවිතය
- සත්ත්ව ආහාර සඳහා බෝග වර්ග වගා කිරීම
- සත්ත්ව පාලන ප්‍රදේශවල ජල සම්පාදන පහසුකම් පුළුල්වීම
- කුඩා ප්‍රමාණයේ කිරි නිෂ්පාදනයන් නිෂ්පාදනවල තත්ත්වය හා පැවැත්ම ආරක්ෂා කිරීමට සමුපකාර පදනමක් සංවිධානය වීම

ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනය ආශ්‍රිත ගැටලු

ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනය ආශ්‍රිත ගැටලු රාශියකි. ඒ අතරින් ගැටලු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- සතුන්ට තෘණ කැපීම සඳහා ඇති තෘණ භූමිවල ප්‍රමාණය අඩුවීම
- සත්ත්ව පාලනය සඳහා යොදාගන්නා ගොවිබිම් ප්‍රමාණය අඩුවීම
- ප්‍රාග්ධන හිඟය
- සතුන්ට වැළඳෙන විවිධ වසංගත රෝග
- නිෂ්පාදන වියදම් ඉහළ යෑම
- නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීමේ දී ඇති වන ගැටළු
- රටවල් අතර ඇති තරඟය
- පුහුණු ශ්‍රමිකයන්ගේ හිඟය

ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනය ආශ්‍රිත ගැටලුවලට විසඳුම්

ලෝකයේ ව්‍යාපාරික කිරිපට්ටි පාලනය ආශ්‍රිත ගැටලුවලට යොදා ඇති විසඳුම් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- ස්වාභාවික තෘණ බිම්වල තෘණ වගා කිරීම
- ණය සහනාධාර ලබාදීම
- කල්තබා ගැනීමේ නව තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිත කිරීම
- කිරි ප්‍රවාහනය සඳහා ශීතාගාර පහසුකම් ඇති වාහන යෙදීම
- ප්‍රවාහන පහසුකම් පුළුල් කිරීම
- නිෂ්පාදන, නව ක්‍රමවලින් වෙළඳපොළට ඉදිරිපත් කිරීම

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝකයේ කිරිපට්ටි පාලනය කරන රටවල් ලෝක ආකෘති සිතියමක ලකුණු කර නම්කරන්න.
02. කිරිපට්ටි පාලනය දියුණුවීම කෙරෙහි බලපාන සාධක පැහැදිලි කරන්න.
03. කිරි ආශ්‍රිත විවිධ නිෂ්පාදන අටක් ඇතුළත් ලේඛනයක් සකස් කරන්න.
04. කිරිපට්ටි පාලනය ලෝක වෙළඳපොළේ වැදගත්වීමට බලපෑ හේතු පැහැදිලි කරන්න

ලෝකයේ වතු කෘෂිකර්මය

අපනයනය ඉලක්ක කරගෙන පුහුණු ශ්‍රමය, කළමනාකරණය උපරිම අන්දමින් භාවිත කරමින් මනා සංවිධානයකින් විශාල වතු වල ව්‍යාප්ත වී ඇති හෝග වගාව වතු කෘෂිකර්මය ලෙස හැඳින්වේ. මේ යටතේ තේ, රබර්, පොල්, උක්, කපු, කොපි, කොකෝවා ජූට් යන ආදිය ලෝකය පුරා වගා කරයි.

වතු කෘෂිකර්මාන්තයේ විශේෂ ලක්ෂණ

වතු කෘෂිකර්මාන්තයේ විශේෂ ලක්ෂණ රාශියක් දක්නට ලැබේ. ඒවා අතරින් ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- විශාල වතු ලෙස ව්‍යාප්ත වීම
- ව්‍යාපාරික පදනමකින් අපනයන වෙළඳපොළ මුල්කරගෙන වගා කිරීම
- විදේශිකයන් විසින් බොහෝ රටවල වතු කෘෂිකර්මය ආරම්භ කර තිබීම

- පුහුණු ශ්‍රමය උපරිම අන්දමින් භාවිත කිරීම
- විධිමත් ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ සංවිධානය වීම
- විදේශ ශ්‍රමය බොහෝ රටවල භාවිත කිරීම
- විදේශ විනිමය (foreign exchange) ඉපයීමට හැකිවීම
- වතු කෘෂිකර්මාන්තය තුළ කාර්මික ලක්ෂණ බහුල ලෙස පෙන්වුම් කිරීම

ඉහත සඳහන් කළ බෝග වර්ග අතරින් තේ සහ රබර් වගාවන් පිළිබඳව පමණක් මෙහිදී අවධානය යොමු කෙරේ.

ලෝකයේ තේ වගාව

යටත් විජිත සමයේ බටහිර ජාතිකයන් විසින් ආසියාවේ හා අප්‍රිකාවේ ඇතැම් රටවල ව්‍යාප්ත කළ තේ වගාව වර්තමානයේ වතු කෘෂිකර්මාන්තයේ ප්‍රධාන බෝගයක් බවට පත්වී තිබේ. චීනය නිජබිම කරගත් තේ ගසෙන් නිපදවන තේ වර්තමානය වන විට ලෝකයේ සෑම රටක ම භාවිත කරන ජනප්‍රිය පාන වර්ගයක් බවට පත්ව ඇත. ලෝකයේ

3.7 රූපය : තේ වගා බිමක්

අනෙකුත් කලාප හා සසඳන විට ආසියානු කලාපයේ තේ නිෂ්පාදනය ප්‍රමුඛත්වයක් ගනී. මෙමගින් එම කලාපයේ රටවල් විදේශ විනිමය උපයා ගන්නා අතර බහුතර පිරිසකට රැකියා සම්පාදනය කර දී ඇත. උත්තේජන පාන වර්ගයක් වන තේ පානය වර්තමානය වන විට ඖෂධ ගුණයෙන් ද සමන්විත බව සොයාගෙන ඇත. මේ නිසා තේ සඳහා ලෝකය පුරාම විශාල වෙළඳපොළක් නිර්මාණය වී ඇත.

ලෝකයේ තේ වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක

තේ වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් 02කි ඒවා නම්,

01. භෞතික සාධක
02. මානව සාධක

භෞතික සාධක

තේ වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන භෞතික සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- 1900mm - 5460mm දක්වා වාර්ෂික වර්ෂාපතනය
- 15°C - 27°C දක්වා උෂ්ණත්වය
- ලෝම් හා ලැටරයිට් පස
- මඳ බැවුම් සහිත ප්‍රදේශ

මානව සාධක

තේ වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන මානව සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- පුහුණු ශ්‍රමය
- ආයෝජනය
- ප්‍රාග්ධනය
- වෙළඳපොළ
- ප්‍රවාහනය

ලෝකයේ තේ වගාව ව්‍යාප්ත වී ඇති රටවල්

3.4 සිතියම : ලෝකයේ තේ වගාව ව්‍යාප්තිය සිතියම

01. චීනය	05. ශ්‍රී ලංකාව	09. ජපානය
02. ඉන්දියාව	06. කුර්කිය	10. උගන්ඩාව
03. කෙන්යාව	07. වියට්නාමය	11. තායිවානය
04. ටැංසානියාව	08. ඉන්දුනීසියාව	12. මෝසැම්බික්

ලෝකයේ තේ වගාව ආශ්‍රිත විශේෂ ලක්ෂණ

තේ වගාව ආශ්‍රිත විශේෂ ලක්ෂණ රාශියක් වර්තමානයේ දක්නට ලැබේ. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- සංවර්ධිත හා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ව්‍යාප්ත වීම
- දිගු කාලීනව අස්වැන්න ලබාදෙන බෝගයක්වීම
- විශාල වතු හා කුඩා වතු දක්නට ලැබීම
- රිකිලි තේ ගස ජනප්‍රියවීම
- මනා කළමනාකාරිත්වයක් හා ශ්‍රම සංවිධානයකින් යුතු වීම
- විවිධ තාක්ෂණික ශිල්ප ක්‍රම භාවිත කිරීම
- විවිධ ස්වරූපවලින් තේ වෙළඳපොළට පිවිසීම

නිදසුන් : කළු තේ (Black tea), හරිත තේ (Green tea), සුදු තේ (White tea), කහ තේ, (Yellow tea), ලෙමන් තේ (Lemon tea)

- සිත් ඇදගන්නා අලංකාර ඇසුරුම් යොදා ගැනීම

3.8 රූපය : තේ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන

ලෝකයේ තේ වගාව ආශ්‍රිත ගැටළු

ලෝකයේ තේ වගාව ආශ්‍රිත ගැටළු රාශියකි. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ගැටලු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- තේ වගා බිම් කැබලි වීම
- පුහුණු ශ්‍රමයේ හිඟය
- තරුණ පිරිස තේ වගාව කෙරෙහි දක්වන මැලිකම
- තේ වගාවට අලුතෙන් පිවිසි රටවලින් ඇතිවන තරගය
- කසල තේ මිශ්‍ර කිරීම
- කර්මාන්ත ශාලා බොහොමයක් යටත් විජිත සමයේ ඇති කළ ඒවා වන අතර යන්ත්‍ර සූත්‍ර කාර්යක්ෂමතාවෙන් අඩුවීම
- ආදේශනවලින් ඵල්ල වන තරගය
- කුඩා තේ වතු හිමියන්ගේ උදාසීන බව

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝකයේ තේ වගා කරන ප්‍රධාන රටවල් ලෝක ආකෘති සිතියමක ලකුණු කර නම්කරන්න.
02. තේ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන හයක් ලැයිස්තුගත කරන්න.
03. ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළේ තේ අලවිය වැඩිකර ගැනීම සඳහා අනුගමනය කරන උපාය මාර්ග මොනවාද?
04. ලෝකයේ තේ වගාව ආශ්‍රිත ගැටලු 04ක් පැහැදිලි කරන්න.
05. තේ වගාව ආශ්‍රිත නව ප්‍රවණතා පෙන්වා දෙන්න.

ලෝකයේ රබර් වගාව

රබර් ගස බ්‍රසීලයේ වනාන්තර ආශ්‍රිත වැඩුණු ශාකයකි. මේ ශාකයේ ආර්ථික වටිනාකම ඇති වන්නේ ක්‍රි. ව. 1800 අවසාන දශකයේ යුරෝපයේ මෝටර් රථ කර්මාන්තයේ ඇති වූ දියුණුවත් සමඟ ය. පසුකාලීනව ක්‍රමයෙන් දකුණු හා අග්නිදිග ආසියා රටවල හා අප්‍රිකානු රටවලත් වතු වගාවක් ලෙස ව්‍යාප්ත වූ අතර මෙමගින් විශාල ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට ඵල රටවලට හැකිවිය. යුරෝපා රටවල මෝටර් රථ නිෂ්පාදන කර්මාන්තය දියුණුවීමත් සමඟ රබර් සඳහා විශාල ඉල්ලුමක් නිර්මාණය විය. මේ නිසා වතු වගා

හෝඟ අතරින් තේවලට පසුව වැදගත් වන ප්‍රධාන හෝඟය රබර් ය. වර්තමානය වනවිට ලෝකයේ ස්වාභාවික රබර්වලින් ලෝක වෙළඳපොළට දකුණු හා අග්නිදිග ආසියානු රටවලින් සපයන දායකත්වය වැඩි ය. වර්තමානයේ කාර්මික නිපැයුම් රාශියකට අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය සපයන ප්‍රධාන වගාවක් ලෙස රබර් වැදගත් වේ.

3.9 රූපය : රබර් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන

ලෝකයේ රබර් වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක

රබර් වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකි. ඒවා නම්..

01. භෞතික සාධක
02. මානව සාධක

භෞතික සාධක

රබර් වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන භෞතික සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- 27°C උෂ්ණත්වය
- 2000mm පමණ වර්ෂාපතනය
- තෙතමනය රඳා පවතින ලැටරයිට් හෝ කබොක් මිශ්‍ර රතු පස
- මඳ බැඳුම් සහිත භූමිය

මානව සාධක

රබර් වගාවේ ව්‍යාප්තියට බලපාන මානව සාධක රැසකි. ඒ අතරින් පහත දැක්වෙන සාධක ප්‍රධාන වේ.

- ප්‍රාග්ධනය
- ලාභ ශ්‍රමය
- ප්‍රවාහන පහසුකම්
- ආයෝජන

ලෝකයේ රබර් වගාව ව්‍යාප්ත වී ඇති රටවල්

1. මැලේසියාව	2. ඉන්දුනීසියාව	3. තායිලන්තය
4. ඉන්දියාව	5. ශ්‍රී ලංකාව	6. වියට්නාමය
		7. චීනය

3.5 සිතියම : ලෝකයේ රබර් වගාව ව්‍යාප්තිය

ලෝකයේ රබර් වගාව ආශ්‍රිත විශේෂ ලක්ෂණ

රබර් වගාව ආශ්‍රිත විශේෂ ලක්ෂණ රාශියක් වර්තමානයේ දැකිය හැකිය. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- රබර් වගාව විශාල වතු ලෙස දක්නට ලැබේ.
- ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටවල්වල කුඩා ඉඩම් ලෙස ද වගා කරයි.
- ලෝකයේ ස්වාභාවික රබර් නිෂ්පාදනයේ දායකත්වය තුළ ආසියානු කලාපයේ රටවල් වැඩි වැදගත්කමක් ගැනීම.

- ශ්‍රමය මුල්කරගත් වගා ක්‍රමයක්වීම.
- කාර්මික අමුද්‍රව්‍යයක් ලෙස රබර්වලට විශාල ඉල්ලුමක් පැවතීම.
- සංවර්ධනය වන රටවල ආර්ථිකයට රබර් වගාව මගින් විශාල දායකත්වයක් ලැබීම.
- මෑත කාලීනව වගා කටයුතු සඳහා නව තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිත කිරීම.
- රබර් සැකසීමට නව ක්‍රම හඳුන්වාදීම.
නිදසුන් : කුට්ටි රබර්, ක්‍රේප් රබර්

ලෝකයේ රබර් වගාව ආශ්‍රිත ගැටළු

ලෝකයේ රබර් වගාව ආශ්‍රිත ගැටලු රාශියකි. ඒ අතරින් ප්‍රධාන ගැටලු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- කෘත්‍රීම රබර්වලින් එල්ලවන තරගය
- පුහුණු ශ්‍රමය හිඟවීම
- රබර් වතු කැබලිවීම
- ස්වාභාවික උවදුර (නියඟ/පස නිසරු වීම/ වර්ෂාව)
- තරුණ පරපුර වගා කටයුතුවලට සම්බන්ධවීමට මැලිවීම
- කුඩා රබර් වතු හිමියන්ගේ උදාසීන බව
- ප්‍රාග්ධන හිඟය
- නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීමේ ගැටළු

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝකයේ රබර් වගා කරන රටවල් ලෝක ආකෘති සිතියමක ලකුණු කර නම්කරන්න.
02. රබර් වගාවේ ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි බලපාන සාධක පැහැදිලි කරන්න.
03. රබර් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන භයක් ලැයිස්තුගත කරන්න.
04. ලෝකයේ රබර් වගාව ආශ්‍රිත ගැටලු හතරක් පැහැදිලි කරන්න.
05. ලෝකයේ රබර් වගාව ආශ්‍රිත නව ප්‍රවණතා පෙන්වා දෙන්න.